

Od Sv. Križa na Murskem polju. (Betežniki?)

V predzadnji številki »Domovine« se je čital dopis o veselici na Kameščaku. Dopis sam na sebi bi bil hvalevreden, ako ga dopisnik ne bi bil porabil v to, da je zopet na »fin« način mahnil po križevskih rojakih, kakor se je to v »Domovini« že po zimi enkrat zgodilo. »Samo Križevčani so doma ostali, so prè betežni«. Bi-li morali mi Križevčani res pri vsaki veselici biti? Smo-li mi trabantje Ljutomeržanov? Sicer pa dopisnik k sklepu svojega dopisa sam ovrže svojo trditev, da Križevčanov ni bilo, s tem, da pravi, da je bilo tam precejšno število vrlih križevskih dijakov. Ali križevski dijaki niso Križevčani? Niso-li oni zmožni, Križevčane zastopati? A morebiti si dopisnik misli, zaradi teh besedic pa se vendar ni treba jeziti. Mi se tudi ne jezimo, a povdarjati moramo, da ni lepo od narodnega moža, da tako rad zbada svoje rojake. Že po zimi je neki dopisnik iz Kameščaka nas zbadal, pišoč v »Domovini«: »Kako lepo, da rase po Murskem polju modriš (nemškutarstvo), posebno pa pri Sv. Križu«. Ljubi Ljutomeržan! Pred lastnim pragom pometi, tam izruj ves modriš, ki pri vas tako bujno cvete, potem pa pridi k nam in z veseljem ti bomo pomagali poiskati in izruvati tudi ta modriš, ki rase na zemlji križevske fare. A hvala Bogu, veliko ga tu ne boš našel. V katerih rokah pa bi bil okrajni zastop, ako bi bili mi križevski kmetje res nemškutarji in ne odločno narodni? Pred volitvijo nas poznate, takrat ste nam tudi prijazni, drugače pa bi se radi »špičkali« z nami. Ste-li vi v resnici taki narodnjaki, da bi smeli druge smešiti? Je-li morebiti to dokaz vaše narodnosti, da celó v čitalnici imate »Neue freie Presse«, katero so že pošteni Nemci zavrgli? Je-li to dokaz vaše narodnosti, da nekateri prav radi zahajate k Thurmann-cu in Sideritschu? Ne in stokrat ne! — Te besede nisó pisane iz sovraštva, ampak samo zato, ker so bile potrebne. Bodimo si Križevčani in Ljutomeržani dobri sosedje, kakor poprej!

Iz Ptujja. (Imenik p. n. udov »Dijaške kuhinje«). [Konec.] Murkovič Fr., župnik pri Sv. Barbari v Halozah, 2 gld., Janžekovič V., kaplan v Čadramu, 1 gld., Zelenik J., predsednik okr. zastopa v Ptujju, veleposestnik in profesor, 30 gld., dr. Gregorec Lavoslav, kanonik v Novi cerkvi in drž. poslanec (po g. Gregoriču), 10 gld., Šostarič Ferd., župnik pri Mali Nedelji, 2 gld., Marzidovšek J., c. in kr. voj. kaplan v Trstu, 3 gld., Meško Jak., kanonik pri Sv. Lovrencu v Slov. gor., 5 gld., Kunstek Marija, prof. uduva v Ptujju, 5 gld., okr. zastop v Ormožu, 25 gld., okr. zastop v Slov. Bistrici, 10 gld., okr. zastop v Ptujju, 200 gld., ob pogrebu † prof. Kunsteka g. Gregorič nabral (dr. Geršak 5 gld., Mikl 2 gld., Štabuc 1 gld. 50 kr., Kralj 5 gld.), skupaj 13 fl. 50 kr., posojilnica v Makolah, 20 fl., družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, 50 gld., posojilnica v Ormožu 15 gld., posojilnica v Gornji Radgoni, 10 gld., posojilnica v Ptujju, 100 gld. in g. Roza Spindler v Brežicah, vsled oporoke zamrlega soproga, 5 gld. — Vsem p. n. blagim darovateljem izrekajo najtoplejše zahvalo ter se priporočajo v imenu učeče se mladine za nadaljne podpore in naklonjenosti: dr. Ploj, odvetnik v Ptujju, predsednik; prof. F. Majcen, blagajnik; Al. Bratuša, benefikat v Ptujju; M. Cilenssek, profesor v Ptujju; Ant. Gregorič, tajnik v Ptujju; S. Ožgan, c. kr. notar v Ptujju; odborniki društva »Dij. kuhinje« v Ptujju.

Iz Celja. (»Dijaška kuhinja«) ščeje koncem X. društvenega šolskega leta šestnajst pokroviteljev in sicer p. n. gosp.: Mihael Vošnjak, državni poslanec, Jurij Detiček, c. kr. notar v Celju, Dragotin Škrbec, vikarij v Konjicah, J. Šepić, trgovec v Konjicah, dr. Jos. Sernee, odvetnik v Celju, Josip Žehelj, župnik v Mozirju, Janez Zupanc, posestnik v Gaberjih, Peter Majdič, lastnik parnega mlina v Spodnji Hudinji, Jurij Bezenšek, župnik v

Čadramu, Frane Ogradi, opat v Celju, Marija Bratanič, posestnica v Celju, slav. posojilnice: Celje, Žalec, Šostanj, Mozirje in sl. okrajni zastop v Gornjem gradu. — V desetem društvenem šolskem l. 1895/96 so darovali drugi p. n. gg. podporniki in dobrotniki in sicer: Št. Pavelski tamburaši po gospd. Mankočevi 10 gld.; dr. Dečko Ivan, odvetnik v Celju, 10 gld.; Preskar Karol, kaplan v Šostanju, 2 gld.; Hribovšek Karol, sem. ravnatelj v Mariboru, 2 gld.; Majdič Peter, lastnik parn. mlinov v Celju, 100 gld.; Majdič Vinko v Kranji, 50 gld.; Kolvek Vinko c. kr. notar v Kranjski gori, 5 gld.; slavna posojilnica Žalec 20 gld.; Reich A. v Gradcu 10 gld.; Kleine Florjan, župnik v p. in duh. svetnik v Celju, 10 gld.; Koblar Anton v Ljubljani, 3 gld.; Zanier Norbert, veletržec v Št. Pavlu, 10 gld.; Ribar Anton, župnik v Št. Vidu pri Planini, 5 gld.; Gomzi Franc, posestnik in gostilničar v Ormožu, 1 gld.; Vodusek M., geometer v Ptujju, 2 gld. 50 kr.; Schmidinger Karol, c. kr. notar v Kamniku, 20 gld.; Rozman Ferdinand v Knittelfeldu, 1 gld.; Korošec Mihael, župnik v Loki, 3 gld.; Fischer Anton, župnik v Dolu, 3 gld.; Vraz Janko, župnik pri sv. Florjanu na Boču, 1 gld.; Lom Fran, kaplan v Šostanju, 1 gld.; Kolar Anton, kaplan v Marenbergu, 1 gld.; Kuder Mihael, veleposest. na Voglajni, 5 gld.; Serajnik Lovro, nadučitelj v Prihovi, 1 gld.; Flis Fr., posestnik v Prihovi, 2 gld.; Brdnik Tereza na Prihovi, 50 kr.; Sabina Serajnik-ova na Prihovi 50 kr.; dr. Hrašovec Juro, odvetnik v Celju, 5 gld.; Gomilšek Jakob, c. kr. profesor v Trstu, 10 gld.; Šuta Ropert, bivši dekan na Zavreču, 20 gld.; Cerjak Jože, kaplan v Rogatecu, je poslal: od duhovnikov, zbranih pri pastoralni konferenci v Rogatecu, darovanih 13 gld. 50 kr.; na god J. Kranjca v Olimji nabrane 3 gld. in od naslednjih darovane zneske in sicer: Orožen A., c. kr. davk. kontrolor v Rogatecu, 2 gld.; Berlisg Josip, trgovec v Rogatecu, 2 gld.; Paulin A., živinozdravnik, 1 gld.; Hribar Ivan, dež. posl., 1 gld.; Vogačnik 1 gld.; Rahne J. 1 gld.; Mankoč 1 gld.; Rutar S. 1 gld.; Homan Oton 1 gld.; dr. Gasparac A. 1 gld.; dr. Smičiklas 1 gld.; Badalič H. 1 gld.; dr. Majcen-ova 1 gld.; Bačič 1 gld.; dr. Marik 1 gld.; Bakarčič Ljubica 1 gld. in dr. Voršak 50 kr., vkup 35 gld.; slavno županstvo trga Mozirje 10 gld.; Lenček Frana, dek. veleposestnik na Blanci, 10 gld.; Drdlík Josip, provizor v Gorenčah pri Rudi, 2 gld.; Kupljen Anton, c. kr. notar v Črnomlju, 3 gld.; Peklar Franc na Dolu, 2 gld.

(Dalje prih.)

Politični ogled.**Avstrijske dežele.**

Dunaj. Nj. veličanstvo svetlega cesarja pride obiskat ruski car Nikolaj s svojo soprogo dne 27. avg. ob 1/2 11. uri dopoldne in ostane na Dunaju dva dni. — Prih. nedeljo bode shod protisemitskih zaupnih mož, da se izberejo kandidati za deželni zbor. V prih. deželnem zboru nižjeavstrijskem bodo gotovo imeli protisemitje večino, dasi Schönererjanci zgago delajo.

Česko. V Podjebradu so oni dan odkrili spomenik kralju Juriju Podjebradskemu. Ob tej priliki se je dr. Herold s svojo mladočeško bučo zaganjal v katoliško cerkev, ne pomislivši, da so si ob Petrovi skali že mnogi glave razbili.

Štajarsko. Nemški konservativci so izdali oklie za deželnozbornske volitve, v katerem naglašajo, da tudi proti Slovencem hočejo biti pravični. — Zoper Kalteneggerja ne kandiduje več Ahae, ampak znani Morre; pa tudi ta ne boče zmagal! — V Ljubnem so dne 15.

avgusta zborovala vsa katol. delavska društva sekovske škofije.

Koroško. Mil. knezoškof dr. Kahn so izdali posebni pastirski list z ozirom na bodoče deželnozborske volitve. — Shoda katol. političnega in gospodarskega društva za Slovence v Rožeku in Galiciji sta bila izvrstno obiskana. Slovenci bodo pri volitvah stali kakor eden mož. Tako bodi tudi pri nas!

Kranjsko. Shod slov. delavskih stanov v Ljubljani dne 15. avgusta je bil sijajen. Prišlo je iz raznih slov. krajev 53 zastopnikov, navzočih pa je bilo okoli 250 mož. Posvetovali so se, kako pomagati kmečkemu, obrtnemu in delavskemu stanu. Več prih. — Čitalnica v Starem trgu pri Ložu slavi prih. nedeljo 10letnico svojega obstanda. — Namesto pok. Kluna bode za državni zbor bojda kandidiral dr. Žitnik.

Primorsko. Po Goriškem hodijo takozvani politični lajnarji, ki posredujejo med našimi in italijanskimi Lahoni. — V Gorici so slov. stariši zopet poslali prošnjo na ministerstvo za slov. ljudsko šolo. Naj bi ta prošnja bila v tej reči zadnja!

Ogersko. Madjari so dozda vedno sovražili Ruse; saj vemo, zakaj. Te dni pa se je to sovraštvo nakrat spreobrnilo v veliko ljubezen. Car Nikolaj II. je namreč daroval ogerskemu narodnemu muzeju sabljo Rakocijevo. — Ta teden so v Budapešti zborovalo ogerska katoliška društva. Zastopanih je bilo okoli 400 društev.

Vnanje države.

Rim. V nedeljo so sv. očetu častitali za god kardinali in drugi dostojanstveniki. Papež so se dolgo z njimi razgovarjali, marsikaj pohvalili, med tem tudi nameravani protiframasonski shod v Tridentu, za katerega se zanima tudi grof Badeni.

Italijansko. Prestolonaslednik Viktor Emanuel se je dne 18. avgusta zaročil s princezino Heleno, hčerjo črnogorskega kneza. — Nesrečni general Baratieri je moral stopiti v pokoj. Vlada bi bila vesela, ko bi se hotel tudi umiriti ali vpokojiti abesinski kralj Menelik.

Francosko. Ministerski predsednik Meline je te dni kmetovalcem obljubil, da se v kratkem morajo urediti kmečke zavarovalnice in ustanoviti kmetijske zbornice. Bog ve, kdaj mi v Avstriji kaj tacega dobimo!

Nemško. Nemci bodo dobili novega vojnega ministra, bržčas Gosslerja, ki je vnet za pomnoženje vojaščine. Dosedanjega ministra Bronsart so bržčas odstavile razne spletke, ki so že dalj čas na dnevnem redu na nemškem cesarskem dvoru.

Rusko. Car je ukazal, da se Fincem dá zopet samouprava, zlasti da si smejo uradnike sami imenovati. Tudi Poljaki bojda dobijo mnogo svobodščin. — Znanprej bodo oni, ki ne znajo brati, morali pri vojaki služiti pet let, v rezervi pa 13, drugi pa manj let.

Bolgarsko. Stojlovo ministerstvo je te dni odstopilo, in novo vlado mora sestaviti znani ruski prijatelj Cankov. Daleč je že prišel knez Ferdinand; najprej je Rusom na ljubo daroval sina Borisa pravoslavju, sedaj pa Rusom izroča svoje ministre.

Srbsko. Kralj Aleksander se bojda v kratkem zaroči s črnogorsko princesino Ano. — Ono nedeljo so radikalec napravili v Belem gradu velikanski shod. Prišlo je okoli 17tisoč udeležencev. Zahtevali so marsikaj; toda mladi kralj jim ni naklonjen.

Črnogorsko. Dvestoletnica črnogorske vladarske rodovine Petrovič-Njegoš se ne slavi letos meseca septembra, ampak prihodnje leto, ker priprave za vsprejem gostov še niso dogotovljene.

Turško. Na Kreti so Turki zopet začeli krutosti in izgrede, zlasti je v nevarnosti mesto Kandija, kamor je udrlo 3000 oboroženih Turkov. Vojaški poveljnik na

Kreti je postal Zihni-paša, ki pa bode krščanske Krečane slabo pomiril.

Za poduk in kratek čas.

Madjari in njih navali na slov. Štajar.

(Zgodovinski spominki; piše M. Slekovec.)

(Dalje.)

Tudi v novem domovju Ogrri niso imeli miru pred Pečenegi, ki so jih vedno napadali. Zato so se preselili dalje proti zapadu za reko Bug. Tam jih je okoli l. 840. našel bolgarski poslanec ter jih nagovarjal, da bi udarili na Macedonce, ki so z Bolgarskega pregnani se ob Donavi pripravljali na zopetni napad. Ravnokar so se hoteli na ladije carigrajske podati, da bi se po Črnem morju prepeljali v prejšnjo svojo domovino, ko jih pri izlivu Donave napadejo Ogrri. A Macedoncem se je posrečilo, odgnati Ogre in izvršiti svoj namen.

Pri Črnem morju se je z Ogrri sešel sv. Ciril, ko je šel h Kozarom. Pa tudi tukaj niso dolgo ostali, nego so se preselili zopet drugam. V njihovem novem domovju navaja Konstantin Porph. reke: »Baruch, Kubo, Trullus, Prut in Seret.« Poslednji dve reki sta nam znani ter kažeta na to, da so se Ogrri ondi naselili, kjer so pred kratkim bivali pregnani Macedonci, namreč v Moldavi in v naddonavski Vlaški.

V Kozarih je med tem nastala domača vojska, katere nasledek je bil, da so se tri plemena od Kozarov odtrgala in se združila z Ogrri pod imenom Kovarov. In ti Kovari-Ogrri so se naselili med Bugom in Prutom, kjer jih je našel l. 884. sv. Metod. Cesar Leon jih je najel, da so se z njim vojskovali zoper Bolgare. In tako so l. 888. pod vodstvom Liuntina, sinu Arpadovega, v treh bitkah premagali Bolgare in Simeona kralja oblegali v Mundragi. Med tem je Simeon sklenil mir z Leonom, in Ogrri so se vrnili, od koder so bili prišli.¹⁾

Do zdaj smo črne Ogre lahko zasledovali, a znanprej je drugače: Gotovo je sicer, da so naprošeni od nemškega kralja Arnulfa l. 891. udarili na Svetopolkovo državo, ali vpraša se, kje in odkod? Kateri se ravna po grških in latinskih zgodovinopiscih, so o tem raznih mislij, — treh mnenj. Jedni pravijo, da so Ogrri šli čez Sedmogradsko; po mnenju drugih so prišli skoz klanec Karpatov, a tretji trdijo, da so dospeli od dolnje Donave.

Prvih mnenje nima nobenih zgodovinskih dokazov. Drugih mnenje se opira na pripovedovanje že označenega »Anonymusa Belae regis notarius-a«. Ta pa je zamenil poznejše Polovce z Ogrri Arpadovimi in prvih prehod čez Karpate pripisuje drugim. Po tem takem se nam je okleniti tretjih, ki pravijo, da so Ogrri prišli od ogle dolnje Donave nasproti Belgradu.²⁾ Arnulf je namreč s treh strani udaril na Svetopolka, on sam od Aniže in njegova zaveznika, Braclav od Drave, Arpad pa od izliva Tise. Prva nista nič opravila, a Arpad jo je pošteno staknil. Pečenegi namreč so z bolgarskim kraljem udarili na doma ostale Ogre in jih ali pomorili ali izgnali. Tako med Karpati in Donavo stisnjeni od Pečenegov, od Arnulfa zapuščeni, zaprosijo Ogrri pomoči pri Svetopolku. Ta je vsprejel darove, katere so mu prenesli, in jih pustil na svoji zemlji. Naselili so se ob rekah Tisa, Temes, Tutes (Bega), Kruš (Körös, Krizas) in Maroš. Prvo naseljenje črnih Ogrov v Potisju spada torej okoli l. 893.

Po smrti Svetopolkovi l. 894. sta njegova sinova

¹⁾ Fr. V. Sasznek, Arpad a Uhorsko, 3 in sl.